

การแก้ปัญหาชุมชนแออัดหรือชุมชนบุกรุกโดยการรื้อย้ายชุมชน (Relocation) เชื่อว่าถ้าให้ความมั่นคงในการอยู่อาศัย แก่ชุมชนบุกรุก ข้อมสร้างความมั่นใจแก่ผู้อยู่อาศัยว่าจะสามารถอยู่อาศัยในชุมชนได้นาน และสามารถแสวงหาอาชีพที่มั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และมีกำลังในการสร้างที่อยู่อาศัยที่มีคุณภาพได้ ดังนั้นการศึกษาเพื่อประเมินผลการรื้อย้ายชุมชน : กรณีศึกษาโครงการอ่อนนุช 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงภายหลังการรื้อย้ายชุมชนไปอยู่ในที่แห่งใหม่ (Relocation) โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และการเดินทาง ตลอดจนทัศนคติในเรื่องความมั่นคง และความพึงพอใจในการอยู่อาศัยของผู้อยู่อาศัย และส่วนของลักษณะทางกายภาพ และการประเมินสภาพของที่อยู่อาศัย ในด้านทัศนคติในการอยู่อาศัยและความเป็นไปได้ของโครงการ

โดยประชากรที่ศึกษาคือครอบครัวที่อยู่อาศัยในโครงการอ่อนนุช 3 ซึ่งเป็นหนึ่งในสามของพื้นที่รองรับผู้บุกรุกได้สะพานทั่วกรุงเทพฯ เนื่องจากระยะเวลาในการอยู่อาศัยใกล้เคียงกัน จึงไม่มีผลต่อสภาพที่อยู่อาศัยที่ประเมิน และย้ายมาจากได้สะพานหลายแห่ง ซึ่งสามารถหาปัจจัยด้านระยะทางได้ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 ได้แก่ การสำรวจภาคสนาม เพื่อสร้างเกณฑ์ในการประเมินลักษณะทางกายภาพของที่อยู่อาศัย โดยใช้แบบสังเกตเป็นเครื่องมือในการวิจัย และส่วนที่ 2 ได้แก่ การสำรวจสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ทัศนคติในการอยู่อาศัย ลักษณะทางกายภาพบางประการของที่อยู่อาศัยในเรื่อง ค่าใช้จ่าย แรงงาน และระยะเวลาในการก่อสร้าง โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย และจากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพบว่า

ภายหลังการรื้อย้าย ผู้อยู่อาศัยมีการเปลี่ยนอาชีพ การเปลี่ยนแปลงรายได้ และการเปลี่ยนแปลงลักษณะการเดินทาง โดยการเปลี่ยนอาชีพส่วนใหญ่ผู้ที่เคยประกอบอาชีพในกลุ่มที่มีรายได้และสถานที่ทำงานไม่แน่นอน หันมาประกอบอาชีพที่มีรายได้และสถานที่ทำงานที่แน่นอน และมีจำนวนผู้ที่ว่างงานมากขึ้น ส่วนการเปลี่ยนแปลงรายได้และการเดินทางนั้นใช้สถิติ

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) ในการอธิบาย โดยจากสมการพบว่า ภายหลังการรื้อย้ายผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่มีรายได้ลดลง และมีค่าใช้จ่ายและระยะเวลาในการเดินทางเพิ่มขึ้น ในส่วนของที่อยู่อาศัยพบว่าสภาพที่อยู่อาศัยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ สภาพดี พออยู่ได้ และสภาพแย่ โดยปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ ความคาดหวังในการปลูกสร้าง แรงงานที่ใช้ในการก่อสร้าง ค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง รายได้ของครอบครัว ระยะเวลาในการสร้าง ปริมาณวัสดุใหม่ และแหล่งที่มาของค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง ทั้งนี้พบว่าความรู้สึกมั่นคงในการอยู่อาศัยไม่มีผลต่อสภาพที่อยู่อาศัย ซึ่งขัดแย้งกับเหตุผลในการรื้อย้ายชุมชน(Relocation) นอกจากนี้โครงการยังไม่ประสบความสำเร็จในด้านการตลาดเนื่องจากผู้อยู่อาศัยไม่สามารถแบกรับภาระการผ่อนชำระค่าที่ดินได้เมื่อนำมาตรการการกระตุ้นทุนโครงการมาใช้

ทั้งนี้ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการอยู่อาศัยและสภาพที่อยู่อาศัยพบว่า ผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่รู้สึกพึงพอใจต่อที่อยู่อาศัย ไม่ว่าสภาพที่อยู่อาศัยจะเป็นอย่างไร ซึ่งชี้ให้เห็นว่ามาตรฐานที่สร้างขึ้นเพื่อชี้วัดสภาพที่อยู่อาศัยนั้นสูงและเป็นเชิงกายภาพมากเกินไป จึงเป็นข้อสังเกตในการศึกษาชุมชนซึ่งไม่ควรมองเพียงด้านเดียว และควรให้ความสำคัญกับผู้อยู่อาศัยซึ่งเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการศึกษามากที่สุดด้วย

ดังนั้นมาตรการในการลดผลกระทบที่เกิดกับผู้อยู่อาศัย และ การเพิ่มที่อยู่อาศัยที่มีสภาพดีมากขึ้น ได้แก่ การสนับสนุนการศึกษาให้แก่คนในชุมชน การสนับสนุนให้เกิดแหล่งงานรอบชุมชน และมาตรการด้านการสนับสนุนทางการเงิน ส่วนข้อเสนอแนะสำหรับการรื้อย้ายชุมชนคือการวางแผนกำหนดนโยบายการกระตุ้นทุนโครงการ เพื่อเป็นเหตุผลในการกระจายเงินลงทุนของรัฐอย่างเท่าเทียม

We believe that solving slum or intruder problem by relocation is a way to make the squatter settlement sure about housing security. They will be stable that they can live in a community for a long time. Then they can search for the better careers and better living. That means it is a result to cheer them up making the quality houses. Therefore we should closely study their satisfaction after relocation from staying beneath the bridges : To study Onnut 3 case is an example of a real situation after relocation in a new area. We are going to study both cases : Changing of economy, housing security and their satisfaction of the dwellers as well as physical condition and evaluation of housing, in order to compare between housing and something that is related to others.

To study the family of Onnut 3 project, it is one-third of the area under the bridges around Bangkok preserved for the squatter settlement. Because of being there at the same time so it does not matter to the housing condition evaluation and moving from beneath the bridges. We can find the distance factor by collecting two part of data. The first part is field inspection ; settling a rule for the physical evaluation of housing by using observing form for a research. The second part is economical and social inspection ; the attitude of living, expense, labour and the length of building by using an interview form for a research.

From the statistics information analyst we found that after relocation the dwellers have the new careers, different incomes, different travelling. In these changes, they have less incomes, fixed working area and these are many unemployed-people. We use correlation statistics to explain the change of income and travelling. Moreover we found out that most of them have less income but much more expenses and take much time travelling. For the housing condition, there are 3 types : good, fair and poor. The result is concerned about the expecting of building, the labour for building, the payment for building, the family income, the length of building, the quantity of new materials and a source of building payment. We have an idea that housing security is not affected to the living condition, this is against the result of relocation.

As a matter of fact, we should have a method of reducing secondary effect that is powerful to the dwellers. Then improve the housing condition. The most important thing is giving them much more education, prepare a lot of jobs around a community, then give them financial support.

We can conclude that the dwellers will satisfy to the housing although it is good or poor condition. This shows that a measure used to evaluate is too high and too physical so we must not look at one side, we should pay attention to the residents who take much benefit from this study.